

# Namn att minnas

## Pehr G Gyllenhammar

När vi använder ordet nepotism går väl vår tanke i allmänhet om inte precis till Cornelius Nepos så dock till forna tider och avlägsna länder. Vi vet att nepotismen eller med andra ord den släktkärlek, som tar sig uttryck i att man i mån av möjlighet förser sina närmaste med indräktiga befattningar, var utbredd under antiken. Vi vet också att den länge flore-  
rat i Sydeuropa — Napoleon den förstes regim var ett praktexempel — och att den än i denna dag är flitigt förekommande särskilt i vissa latinamerikanska republiker.

Men vi vill inte gärna kännas vid att nepotismen skulle ha någon hemul i vårt eget land. Den gamla frasen om att ha biskopen till morbror verkar på något sätt inlånad eller i varje fall förlegad i ett Sverige, som så länge berömt sig av att vara fritt från korruption i alla former.

Mot denna bakgrund är det något av en ödets nyck att så många ledande befattningar inom näringslivet förefaller att ha gått i arv. Ingen kan gärna bli särskilt förvånad över att detta varit vanligt inom de stora sk familjeföretagen. Att exempelvis Dan Axel Broström intill helt nyligen stått i spetsen för Broström-koncernen, att bröderna Axel och Bo Axelsson Johnson leder Johnson-koncernen, att något halvdussin herrar Bonnier sköter de olika Bonnier-företagen eller att Matts Carlgren efterträtt sin morbror Carl Kempe som högste chef för Mo och Domsjö ligger så att säga i sakens natur. Annars vore det inte mycken anledning att tala om familjeföretag.

Däremot är det onekligen en smula påfallande, att man kan återfinna samma tendens i några av våra största banker och industrier utanför familjeföretagens krets. Det kan sägas ha varit väntat att framlidne Marc Wallenberg skulle efterträda sin far, Marcus jr, som verkställande direktör för Enskilda Banken, men då hade redan Tore Browaldh efterträtt sin far Emfrid som chef för Handelsbanken för att inte tala om att Erland Waldenström efterträtt sin far Martin som chef för Grängesbergsbolaget. Ingen av de bägge kan dock

gärna ta upp tävlan med Pehr G Gyllenhammar, som sedan han under något halvårs tid varit sin fars efterträdare som chef för Skandia år 1970 utsågs till sin svärfars efterträdare som chef för Volvo. Han var 36 år gammal när han blev ledare för detta Sveriges största företag — och det kanske är onödigt att tillägga (i varje fall har det uteslutande kuriositetsintresse) att han är svåger till Lars Hjörne, vilken nyligen efterträdde sin far som chefredaktör för Göteborgs-Posten.

Så gudskelov att vi befinner oss i Sverige och inte i låt oss säga Nicaragua. Men, skämt åsido, ingen skugga över de förträffliga personer som ovan nämnts. Vi vet alla, att de alla skulle nått en motsvarande ställning även om de inte haft biskopen till morbror eller Gunnar Engellau till svärfar och att ingen, allra minst deras närmaste anförvanter, skulle reflekterat över dem i samband med en chefspost om de inte haft erforderliga kvalifikationer. Möjligen hade det inte blivit just den chefsposten om de hetat något annat — och vad spelar det för roll? Är det inte tvärtom sympatiskt att den känsla och kunskap, som släktband innebär, någon gång kan få fälla utslaget, väl att märka om det eljest är motiverat?

Nå, vad blir resultatet när man väl klämmar havremusten ur "Grynet" Gyllenhammar, som han inte kunnat undgå att bli kallad i anslutning till den på sin tid välkända familjeprodukten? Han har i viss mån underlättat besvarandet av denna fråga genom att förliden höst ha gett ut en bok med en företagares bekännelser — väl att märka på det professionella, inte det personliga planet. Den heter, nästan utmanande, "Jag tror på Sverige", vari somliga tycker sig ha funnit en förebräelse mot skatteflyktingar, hjärnexportörer och andra fansvikare. Den blågula titeln har framkallat beska och bittra kommentarer från småföretagare på konkursens brant, som tycker att den är väl lättköpt för den som har en av sina största fabriker i EG och en av sina största marknader i USA. Överhuvudtaget har Gyllenhammar, om man nu skall försöka

hitta något ofördelaktigt att notera om honom, inte alldeles undgått kritik för popularitetsjakt och bristande politisk stadga.

Man kan i sammanhanget inte låta bli att erinra sig vad Leif Cassel skriver i sina nyutkomna memoarer om det rörande naiva intryck han fått av den svenska storfinsansens sätt att umgås med politiken. I nästan alla lägen, menar Cassel, försöker man stå så väl till boks som möjligt med den sittande regeringen, bara därför att den sitter där den sitter. Maktpositionen som sådan imponerar till den grad, att storfinsansens företrädare bockar sig som välkammade skolpiltar. Rakare på sak kunde detta förhållande inte uttryckas än som skedde en dag på ett möte på Arbetsgivareföreningens lokaler med företrädare för högern, berättar Cassel. Gunnar Engellau sa rent ut: "Jag kan inte alls begripa varför det ska behövas några oppositionspartier. Om det är något jag vill, så lyfter jag på luren och talar med Gunnar Sträng och då får jag som jag vill."

Det är inte alldeles utan att svärsonen-efterträdaren verkar att ha tillägnat sig samma politiska filosofi. Den stränge mentorn Kurt Samuelsson i Vecko-Journalen nämner att Gyllenhammar har ambitionen att agera som allmän samhällstänkare: "Tyvärr saknar man emellertid i hans bok varje ansats till den analys denne begåvade man naturligtvis skulle ha presterat, om han ansträngt sig för ändamålet, och den provokation, han säger sig sträva efter." Och i Aftonbladet medger Olle Svenning visserligen att Gyllenhammar inte är reaktionär och fascistisk som Curt Nicolin utan representerar en mera modern och humanistisk teknokrattyp men understryker också att han är "svårare att tro på" och "i många stycken påtagligt opportunistisk."

Det är inte alltid så lätt att vara till lags.

Låt oss i stället höra vad hans vänner har att förmäla. De uppger att han alltifrån ungdomen och skoltiden haft en nästan otrolig målmedvetenhet och koncentrationsförmåga. Han tog jur kand på nolltid och har studerat vid de främsta ekonomiska högskolor i Schweiz och USA, vilket senare underlättats av att han är mycket språkbegåvad. Han är snabb, men aldrig det minsta stressad. I umgänget med underordnade är han kamratlig på ett fullkomligt naturligt sätt; avspänd i medvetande om sin överlägsenhet, säker på sig själv, sina mål och medel. Han har samma dominerande ställning i företaget som hans svärfar före honom, trots den stora olikheten dem emellan. Han är allmänt beundrad på Volvo.

Hans föräldrar tillhör den innersta cirkeln av den gamla kulturkretsen kring GHT, Stadsteatern och Konsertföreningen med Mannheimers och Stenhammars i centrum. Hans hustru Christina, som omväxlande brukar kallas vänast bland Lunds socionomer och vackerast bland Volvos amazoner, sägs vara klok och ljuv i lika delar och se ut som en folkvisa. Eftersom han ser ut som en ädel sjö-  
rövarhövding klär de varandra. Högsta vinsten på lotteriet, så vitt man kan förstå: fyra barn, villa i Örgryte och sommarhus i Marstrand liksom föräldrar och svärföräldrar. "Grynet" är spänstig och motionssportar, men seglingen är en hjärtesak. Han är allmänt kulturorienterad, läser gärna goda böcker, men anses inte ha något specialintresse utanför yrket, familjen och vännerna. I varje fall inte politiken . . .

Sådan är han, säger vännerna, och låt bara hans avundsmän inom den göteborgska köpmannasocieteten sitta och räkna ut hur mycket Volvoaktierna har fallit sedan i höstas. De kommer att gå upp igen, förr eller senare.